

IZVEŠTAJ O RADIONICI ZA RAZVOJ DOBRE UPRAVE NA KOSOVU

**Airlie House
Warrenton, Virginia
25. februar – 1. mart 2001.**

Od 25. februara do 1. marta 2001, četrdeset i četiri predsednika, potpredsednika, glavnih izvršnih funkcionera i članova opštinskih skupština sa celog Kosova učestvovala su u radionici u Airlie House-u u Warrentonu, Virginia sa sledećim ciljevima:

- Promocija medjusobnog razumevanja i tolerancije potrebnih u demokratskom društvu;
- Jačanje lokalne vlasti kroz veštine saradnje i koordinacije;
- Razumevanje transparentnosti i odgovornosti kao osnova dobre uprave; i
- Uspostavljanje opštinskih skupština i administracija kao efikasnih tela za pružanje usluga i sredstava za održivi razvoj.

Sponzor ovog programa bio je američki State Department, a organizator Institut za mir Sjedinjenih Američkih Država. Učesnici su saradjivali u seriji diskusija, vežbi i simulacija. Uz to, takodje su radili u tri grupe za rešavanje problema, koje su se bavile pitanjima na sledećim poljima:

- Saradnja medju opštinama
- Obezbeđivanje opštinskih usluga
- Izazovi za dobru upravu

Svaka od tri radne grupe sastavila je izveštaj. Sve grupe su istaknule svoju zahvalnost za pomoć koju su pružili Evropska unija, Sjedinjene Američke Države, vlade drugih zemalja, međunarodne organizacije i nevladine organizacije, te su naglasile važnost nastavljanja pružanja pomoći. Ovi izveštaji, koji su priloženi, predstavljaju konsenzus ličnih stanovišta učesnika u radnim grupama. Oni nisu ni na koji način službenog karaktera, ali su interesantni kao zbirka stanovišta jedne grupe dobro informisanih i odgovornih vodja svih grupa koje žive na Kosovu.

Radna grupa I: Saradnja medju opštinama
28. februar 2001, Airlie House

Učesnici zamišljaju otvorenu i demokratsku budućnost za Kosovo u kojem će sve grupe da žive u miru, prosperitetu i bez straha. Kao prvi nivo vlade koju sačinjavaju gradjani Kosova, opštine imaju kritičnu ulogu u ostvarivanju napretka na Kosovu i preuzimanju ovlaštenja od medjunarodne zajednice.

Uvidjajući da je komunikacija i saradnja medju opštinama ograničena, učesnici žele da vide budućnost u kojoj će opštine da aktivno saradjuju na:

- Rešavanju problema koji su zajednički mnogim opštinama, ili ne mogu da se efikasno reše u okviru jedne opštine, kao što su zdravstvo, popravljanje puteva, zaštita imovinskih prava, odvoz smeća, snabdevanje vodom, obrazovanje, korupcija, ekonomski razvoj, sport, itd;
- Promociji interesa opština u odnosu na administraciju UNMIK-a, što bi trebalo da prenese više ovlašćenja na odgovorne opštinske funkcionere i pružanju prilike administraciji UNMIK-a da ih redovno informiše;
- Profesionalizaciji opštinske administracije i organizovanju stručnih timova koji bi radili na projektima na opštinskem nivou;
- Jačanju komunikacije medju opštinama i u razmeni iskustava,
- Stvaranju potrebnih uslova za povratak i pružanju pomoći u povratku raseljenih lica i izbeglica svih etničkih grupa njihovim domovima;
- Nastojanjima da se manjine integrišu u opštine i opštinske administracije; i
- Zahtevanje oslobođanja političkih zatvorenika koji se nalaze u zatvorima izvan Kosova, i sakupljanje informacija o nestalim osobama sa Kosova, gde god da se nalaze.

Svi učesnici su pozdravili inicijativu gradonačelnika Gjilana/Gnjilana, koji je u februaru sazvao sastanak kosovskih opštinskih funkcionera, na kojem je učestvovao dvadeset i jedan gradonačelnik. Oni su takođe pozdravili i nastavak ove inicijative, koju je predložio gradonačelnik Suhareke/Suve Reke. On će da sazove sledeći sastanak u martu.

- Učesnici su naglasili važnost da se na sastanak pozovu svi predsednici opština i njihovi zamenici, da bi se obezbedilo prisustovanje manjina.
- Predstavnici svih političkih stranaka i etničkih grupa složili su se da bi bili spremni da učestvuju na takvom sastanku, ako bi bila pružena odgovarajuća bezbednost.

Učesnici su predložili da se na sastanku u Suhareci/Suvoj Reci razmotri i odobri predlog za formiranje udruženja opštinskih funkcionera.

- Udruženje opštinskih funkcionera bi bilo nevladina organizacija bez pravnih ovlašćenja, i služila bi kao profesionalno savetodavno telo.
- Udruženje bi bilo transparentno, održavalo bi javne sastanke, tražilo povratne informacije od stanovnika i saradjivalo sa UNMIK-om i KFOR-om, naročito u vezi sa pitanjima bezbednosti i slobode kretanja.

Učesnici su takođe pokazali želju da učestvuju u incijativama bratskih gradova sa gradovima u Sjedinjenim Državama i Evropi, kao i daljem razmatranju ovih mogućnosti na sastanku u Suvoj Reci/ Suhareci.

Radna grupa II: Obezbedjivanje opštinskih usluga

28. februar 2001, Airlie House

Pogled u budućnost.

Tokom sledećih deset godina biće potrebno da se u celom Kosovu provede velika modernizacija i obnova opštinskih usluga. Posebno je važno da se u svakoj opštini odrede prioriteti. Problemi u najvećem delu opština su slični, ali prirodni resursi i potrebe svake opštine zahtevaju da se prilagodi pristup rešavanju problema. Ipak, gotovo svaka opština će morati da se koncentriše na društvene usluge i sektore zaštite okoline, vodoprivrede, elektroprivrede i telekomunikacija.

U roku od pet do deset godina, treba da se obezbedi sledeće:

- Proširenje zdravstvenih i obrazovnih usluga.
- Adekvatno snabdevanje vodom za piće i obezbedjivanje adekvatnih sistema za distribuciju vode.
- Efikasna kanalizacija
- Higijenski sistem za sakupljanje i deponiranje smeća, koji bi bio neškodljiv za okolinu, uključujući i deponije smeća, tehnologije za preradu smeća i adekvatne tehnologije za reciklažu.
- Proširenje i modernizacija telefonske i elektro mreže i pristup Internetu. Pored toga, trbalo bi ohrabriti korištenje alternativnih izvora energije kada je moguće i ekonomski opravdano.
- Veća i robustnija mreža puteva.

U roku od pet do deset godina, moramo obezbediti nove mogućnosti zapošljavanja. Ako to ne uradimo, izgubićemo stanovništvo, koje će da ode u područja u kojima ima bolje šanse da nadje posao i nećemo da uspostavimo poresku bazu za finansiranje naših potreba.

Kako stižemo do tamo?

- Fleksibilno planiranje i postavljanje prioriteta: Obzirom na raspoložive finansijske mogućnosti i broj projekata koji treba da se dovrše, adekvatno planiranje i postavljanje prioriteta je preko potrebno. Planiranje će da se izvede u sledećim fazama: odredjivanje pravila i standarda, odredjivanje prioriteta nakon javne diskusije, odredjivanje finansiranja ključnih projekata, utvrđivanje mogućih izvora finansiranja (tj. opštinski budžet, inostrana pomoć ili investicija); utvrđivanje i odobravanje budžeta i kontrola.
- Postavljanje pravnih okvira i mehanizama za njihovo provodjenje. Postoji potreba za ubrzanim provodenjem pravnih okvira i obezbeđenjem njihovog efikasnog provodjenja da bi se zaštitele investicije, imovina i da bi se obezbedila osnova za privatizaciju.

- Moguća opštinska/regionalna saradnja na rešavanju zajedničkih problema. Zajednička akcija je poželjna zbog učestalnosti opštinskih problema kao što su voda za piće, električna energija, kanalizacija, odvoz smeća i izgradnja cesta, ali i zato jer je teško finansirati odvojene projekte.
- Finansiranje. Trenutno, najveći izvori finansiranja su inostrani. Moramo postepeno da se počnemo oslanjati na lokalne opcije finansiranja iz vlastitih izvora. Pronalaženje lokalnih izvora prihoda izuzetno je važno.
- Zapošljavanje. Nastojati da se prošire mogućnosti za zapošljavanje. Stvaranje turističkog sektora i potrebne infrastrukture, istraživanje mogućnosti koje nudi informaciona tehnologija i nadgradnja postojeće baze porodičnih malih preduzeća i preduzeća srednje veličine. Obezbediće se stimulansi kako bi se privukli strani i domaći ulagači.

Radna grupa III: Izazovi za dobru upravu
28. februar 2001, Airlie House

Vizija budućnosti. Učesnici u radnoj grupi posvećenoj dobroj upravi utvrdili su da su uspostavljanje političke stabilnosti i ekonomski razvoj dve ključne komponente demokratskog Kosova. Oni su istaknuli da politička stabilnost na nivou opština na kraju počiva na toleranciji i jedinstvu medju svim etničkim zajednicama na Kosovu. To znači da su saradnja i zajednička administracija glavni prioriteti za budućnost lokalne uprave. Precizno govoreći, predsednici opština treba da predstavljaju sve gradjanje pod svojom jurisdikcijom, a ne samo one iz vlastite političke stranke ili etničke zajednice. Oni moraju da obezbede usluge i zaštitu ljudskih prava za sve ljude. Ekonomski razvoj na Kosovu trebao bi da potiče privatizaciju i otvaranje brojnih malih preduzeća i preduzeća srednje veličine. Uloga lokalne uprave će biti pomoć u stvaranju političkih uslova, u kojima se privatizacija može poštено da provede i koji će da potiču investicije iz inostranstva.

Sadašnja situacija. Efikasna lokalna uprava suočava se sa nizom izazova na Kosovu. Medju njima su decenija zloupotreba mnogih socijalnih usluga, na koje se oslanja efikasna lokalna uprava, uključujući zapuštenost sudske, pravne, obrazovne, bezbednosne, saobraćajne i zdravstvene infrastrukture. Kao takvi, mnogi od preduslova za dobru upravu tek treba da se stvore, a zakoni koji olakšavaju razvoj dobre uprave treba da se hitno sastave i usvoje. Valjana pravna osnova je takođe potrebna da bi se efikasno decentralizovala i ponovno regulisala ekonomija, što predstavlja osnovni preduslov za smanjivanje visoke stope nezaposlenosti. Korupcija, međutim, i dalje ostaje velika prepreka ostvarivanju stabilnosti, i na lokalnoj i na nacionalnoj razini.

Specifični, konkretni koraci.

Razvijanje pravnog okvira

- Usvajanje pravnog okvira u skladu sa medjunarodnim konvencijama za institucije širom čitavog Kosova, koji garantuje jednaka prava za sve i omogućava uspostavu operativnog okvira za opštinske vlade.
- Obezbeđivanje garantija svih ljudskih prava za sve manjine u skladu sa medjunarodnim standardima. To bi trebalo da uključuje i pravo na zaštitu i bezbednost za sve pojedince i pravo na proporcionalnu zastupljenost manjina u svim opštinskim skupštinama.
- Stvaranje efikasnog pravosudnog sistema.
- Stvaranje pravednog poreskog sistema.

Borba protiv korupcije

- Donošenje specijalnih zakona koji će da spreče političko zastrašivanje, uključujući kažnjavanje krivičnog ponašanja i zaštitu od zastrašivanja za sve javne funkcionere.
- Osnivanje nezavisne kancelarije Ombudsmena sa direktnim ovlastima da istraži svaku sumnju u aktivnost na opštinskom nivou. Tu bi kancelariju u ovom periodu trebalo da osnuje UNMIK, kome će biti odgovorna, a na kraju bi trebala da bude pod kontrolom skupštine. Komitet lokalnih funkcionera trebao da bi funkcionerima UNMIK-a podnese konkretan predlog.
- Osnivanje kontrolnih gradjanskih organizacija, koje će da otkrivaju i u javnosti šire informacije o kandidatima za opštinske funkcije pre izbora.
- Osnivanje zajedničke agencije izmedju vlade i poslovnog sektora, zadužene za praćenje pristrasnosti lokalnih vlasti na polju snabdevanja i zapošljavanja.
- Održavanje otvorenih javnih sastanaka da bi se javnosti obezbedile informacije, da bi se dobole povratne informacije i da bi se olakšalo provođenje novih ideja.
- Utvrđivanje legalnih normi, koje zahtevaju objavljivanje podataka o službenoj imovini.
- Stvaranje otvorenog, pouzdanog i transparentnog sistema knjigovodstva, koji bi pokrivaо sve finansijske transakcije, sa javnim pristupom svim informacijama.
- Stvaranje Koda etike za opštinske funkcionere. Ovaj kod bi zahtevao od javnih funkcionera da budu pošteni, pragmatični, tolerantni i odgovorni gradjanima Kosova, odani javnoj službi i posvećeni priznavanju prava svih pojedinaca, uključujući manjine. Takav kod bi zahtevao od tih funkcionera da izbegavaju moralne skandale, uključujući finansijsku korupciju, nepotizam, političko zastrašivanje, diskriminaciju na bazi pola ili seksualno maltretiranje, te zloupotrebu alkohola i droga.
- Obezbeđivanje obuke za sve opštinske službenike, da bi se povećala njihova stručnost i profesionalna kompetencija.